

Vergaderjaar 2025–2026

36 800 XVII

Vaststelling van de begrotingsstaat voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingshulp (XVII) voor het jaar 2026

Nr. 68

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE HANDEL EN ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 13 april 2026

In deze brief informeer ik uw Kamer over de resultaten van de Nederlandse deelname aan de wereldtentoonstelling de Expo 2025 Osaka in Japan.

De 36^e editie van de vijfjaarlijkse wereldtentoonstelling vond plaats van 13 april tot en met 13 oktober 2025. Dit is de tweede keer dat de Expo in Osaka werd georganiseerd. In totaal namen meer dan 160 landen en internationale organisaties deel aan de Expo. Zij presenteerden, zich via hun eigen paviljoen, aan in totaal ruim 29 miljoen bezoekers. Gastland Japan koos als overkoepelend thema voor deze Expo «*Designing Future Societies for our Lives*».

Het kabinet bekrachtigde op 20 mei 2022 de Nederlandse deelname aan de Expo 2025 Osaka. Voor Nederlandse bedrijven, kennisinstellingen en andere (culturele) organisaties was dit een unieke mogelijkheid om hun kennis en kunde aan een groot internationaal publiek te presenteren.

Versterking relaties tussen Nederland Japan

De Nederlandse deelname aan Expo 2025 Osaka onder het thema «*Common Ground*» was gericht op de positionering van Nederland als open en betrouwbare handels- en innovatiepartner. Deelname was daarbij geen doel op zich, maar een middel om het Nederlandse belang te dienen binnen de langdurige economische, politieke en culturele relatie met Japan: een stabiele partner in een onrustige regio, in een geopolitieke context die stabiele vriendschappen vergt. De Expo viel samen met de viering van 425 jaar bilaterale betrekkingen tussen Nederland en Japan, waaraan tijdens de Expo uitgebreid aandacht is besteed.

De relatie met Japan is breed en intensief en gaat meer dan vier eeuwen terug. Nederland had vanaf 1600 ruim 200 jaar lang als enige Europese natie een handelsrelatie met Japan. Handel vormt daarmee van oudsher het zwaartepunt van de relatie. Japan is de vijfde economie ter wereld en de vierde handelspartner van Nederland in Azië. Meer dan 700 Japanse bedrijven met ruim 800 vestigingen zijn in Nederland actief, terwijl ruim 150 Nederlandse bedrijven op de Japanse markt opereren.

In de afgelopen vijf jaar zijn de betrekkingen ook politiek in gewicht toegenomen, mede door de veranderende geopolitieke verhoudingen. Japan ontwikkelt zich tot een steeds belangrijkere, gelijkgezinde partner in Oost-Azië. Daarnaast werken Nederland en Japan intensief samen op het gebied van wetenschap en cultuur. De succesvolle Nederlandse deelname aan de Expo heeft de bilaterale relatie verder versterkt en een impuls gegeven waarvan ver na 2025 de vruchten nog geplukt kunnen worden.

Het Nederlandse Expo-paviljoen

Nederland nam deel aan de Expo 2025 Osaka met een eigen paviljoen. Vanwege het tijdelijke karakter van een werelddtentoonstelling is ervoor gekozen om voor de Expo een paviljoen te ontwerpen en te bouwen volgens circulaire principes en krijgt het paviljoen een tweede leven na de Expo. Het ontwerp, de bouw, onderhoud en ontmanteling werden begin 2023 via een Europese aanbesteding gegund aan het consortium «*A new Dawn*» van RAU Architecten, Tellart Design, DGRM Ingenieurs en het Japanse bouwbedrijf Asanuma. De exploitatie van het paviljoen was aan Van der Linde Catering gegund.

Meer dan 1,2 miljoen bezoekers hebben het Nederlandse paviljoen bezocht waarmee we vrijwel aan onze maximale capaciteit zaten. Maar liefst 94% van de bezoekers kwam uit Japan waarmee Nederland zich aan het Japanse publiek op de kaart heeft kunnen zetten als land dat innovatie en duurzaamheid hoog in het vaandel heeft en met innovatie en duurzame oplossingen kan bijdragen aan wereldwijde uitdagingen zoals energietransitie, voedselzekerheid en digitalisering en vergrijzende samenlevingen. De bezoekers gaven het Nederlandse paviljoen een waardering van 8,4 en velen gaven aan na het bezoek een positiever beeld te hebben van Nederland. Het paviljoen genereerde bovendien aanzienlijke media-aandacht en viel ook in de prijzen, met daarnaast meerdere nominaties voor onderscheidingen.

Het paviljoen wordt op dit moment ontmanteld en Nederland komt daarbij zijn circulaire belofte na. Het Japanse Human Resources-bedrijf *Pasona* heeft het Nederlandse paviljoen overgenomen en zal het als kantoor betrekken op Awaji eiland in de buurt van Kobe.

Brede en intensieve programmeringskalender

De Expo bood bij uitstek een platform om samenwerking te verdiepen en nieuwe partnerschappen te stimuleren. Om de kansen voor Nederland optimaal te benutten, is in een vroeg stadium een brede samenwerking opgezet met vertegenwoordigers van het bedrijfsleven, kennisinstellingen, publieke partners en culturele organisaties. Samen met deze partijen is een integrale programmering ontwikkeld voor de volledige periode van zes maanden, met bijzondere aandacht voor de sectoren *hightech & digitalisering, life sciences & health, energietransitie en agrofood & tuinbouw*, aangevuld met een uitgebreid cultureel programma.

Onder het overkoepelende thema «*Common Ground*» vonden gedurende de zes maanden in totaal 143 evenementen plaats. De Expo werd daarmee optimaal benut als platform voor concrete samenwerking, kennisuitwisseling en het versterken van internationale netwerken. Bij verschillende activiteiten is ook samengewerkt met andere landen, onder meer in EU-kader.

De Nederlandse deelname ging officieel van start met de opening van het paviljoen door voormalig Minister-President Dick Schoof op 22 april 2025. Deze opening markeerde het begin van de zakelijke programmering, waarin handels- en economische missies, talrijke politieke en hoog ambtelijke delegaties en vertegenwoordigers van overheden, universiteiten, bedrijven, culturele en andere organisaties de Expo en het Nederlandse paviljoen bezochten. Een belangrijk hoogtepunt was de Nationale Dag van Nederland op 21 mei 2025, waarbij Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander aanwezig was, vergezeld door de toenmalige Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingshulp.

Tijdens het bezoek van de voormalige Minister-President aan Japan is met zijn Japanse ambtsgenoot Ishiba een actieplan bij het Strategische Partnerschap tussen beide landen ondertekend. Dit actieplan vormt een stevig fundament voor de verdere versterking en verbreding van de Nederlands-Japanse samenwerking.

Economische en handelsmissies

Een belangrijk onderdeel van de zakelijke programmering bestond uit economische en handelsmissies. In een reeks missies onder leiding van verschillende bewindspersonen en hoge ambtenaren kregen Nederlandse bedrijven de kans nieuwe relaties met Japanse counterparts aan te gaan en bestaande banden te verdiepen. In totaal namen meer dan 350 vertegenwoordigers van bedrijven, kennisinstellingen en universiteiten deel.

Rond de Nationale Dag van Nederland bezochten een hightech- en digitaliseringsmissie, onder leiding van de toenmalige Minister van Economische Zaken en Klimaat, en een CEO-missie, met vertegenwoordigers van toonaangevende Nederlandse bedrijven onder leiding van VNO-NCW, Japan. In juni 2025 volgde een missie op het gebied van duurzame en gezonde voeding onder leiding van de toenmalige Staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur, gevolgd door een «life sciences & health»-missie. In september 2025 vonden achtereenvolgens drie missies plaats vanuit de tuinbouwsector (met de gemeente Westland), de duurzame chemiesector en de energiesector. De energiemissie werd geleid door de toenmalige Minister voor Klimaat en Groene Groei, waarbij ook de burgemeester van Rotterdam, Carola Schouten, aansloot. Daarnaast zijn diverse activiteiten georganiseerd met speciale aandacht voor vrouwelijk ondernemerschap en «start- en scale-ups». Ten slotte bezocht een wetenschapsdelegatie onder leiding van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap de Expo, in samenhang met deelname aan de *Sciences and Technology Council (STC)* in Kyoto.

De programma's bestonden veelal uit matchmaking tussen Nederlandse en Japanse bedrijven, bedrijfsbezoeken en contacten met overheden en andere organisaties. In de meeste gevallen werd naast de Expo in Osaka ook Tokio bezocht, en was er aandacht voor Japanse bedrijven die actief zijn in Nederland.

Hoewel het in dit stadium nog niet mogelijk is vast te stellen hoeveel extra omzet de activiteiten hebben gegenereerd, tekenen de eerste resultaten zich al af.

Tijdens de verschillende handelsmissies zijn tot nu toe 27 samenwerkingsintenties zoals *Memoranda of Understanding*, *Letters of Intent* en *Partnerschappen* ondertekend, die kunnen leiden tot verdere samenwerking of contracten tussen bedrijven, gemeenten, universiteiten en andere organisaties. Ook hebben al de eerste vervolgmmissies plaatsgevonden in de vorm van tegenbezoeken uit diverse sectoren vanuit Japan aan Nederland. Verder zijn twee *Partners for International Business programma's (PIB)* ontwikkeld op het gebied van *tuinbouw* en *deep tech*.

Cultureel programma

Gedurende de Expo vond ook een uitgebreid cultureel programma plaats waarmee de Nederlandse kunst- en cultuursector op de kaart is gezet in Japan, met het Nieuwe Instituut als curator van het programma. In het paviljoen waren bijna elk weekend tentoonstellingen en talkshows, goed voor ruim 360.000 bezoekers. Meer dan 150 deelnemers uit 18 disciplines werkten mee aan circa 70 evenementen op en rondom de Expo, waaronder een designertentoonstelling met 15 gezamenlijke Nederlandse-Japanse ontwerpen.

Daarnaast waren er vier culturele missies (mode en textiel, theater, muziek en beeldende kunst) en publieke optredens van onder meer het Rotterdams Philharmonisch Orkest, Nederlandse DJ's, Ellen ten Damme met de Dutch Swing College Band en saxofonist Benjamin Herman. Veel activiteiten kregen een vervolg in Japan en daarbuiten. Zo leidde de dansvoorstelling UNUM van dansgroepen Land Fes en Introdans tot meerdere internationale optredens en breidde Saga Prefectuur haar artist-in-residence programma uit. Het programma droeg daarmee niet alleen bij aan succesvolle programmering tijdens de Expo, maar ook aan een duurzame versterking van de culturele infrastructuur tussen Nederland en Japan.

Ten slotte is de Nederlandse deelname aan de Expo ondersteund door een mediastrategie via traditionele en sociale media, online en offline. Het Nederlandse paviljoen kreeg veel aandacht, vooral in Japanse media, met meer dan 5.000 (online) artikelen. Design- en architectuurplatforms noemden het paviljoen regelmatig als een van de hoogtepunten. Omdat het Nederlandse paviljoen als een van de weinige paviljoens na de Expo wordt hergebruikt, is er veel belangstelling voor het verhaal over circulariteit en het «tweede leven» van het paviljoen.

Begroting

De begroting voor de Nederlandse deelname bedroeg oorspronkelijk 20 miljoen euro. Vanwege oplopende bouwkosten – waar alle deelnemende landen aan de Expo mee te maken kregen – is het budget verhoogd naar 24 miljoen euro. De kostenstijging werd veroorzaakt door meerdere externe factoren: oplopende kosten van bouwmaterialen, schaarste in de Japanse (gesloten en overspannen) bouwsector, verandering van de lokale arbeidswetgeving en beperkingen rondom de import en certificering van bouwmaterialen en een tekort aan buitenlandse arbeidskrachten in Japan.

De Nederlandse deelname aan de Expo is binnen de vastgestelde begroting gerealiseerd. Van de 24 miljoen euro is ca. 17 miljoen euro aangewend voor de aanbesteding, bouw, exploitatie en ontmanteling van

het Nederlandse paviljoen door de uitvoerder van het project, de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. Het resterende budget is gebruikt voor de programmering en de personele inzet voor het Expo project. Daarnaast hebben het Ministerie van Buitenlandse Zaken en het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen elk 250.000 euro ter beschikking gesteld voor het culturele programma. Voorts is er ook nog sponsorgeld binnengehaald.

Externe evaluatie Expo

Het Ministerie van Buitenlandse Zaken heeft na een aanbesteding de bureaus Technopolis B.V. en MDF Training & Consultancy de opdracht verleend om de Nederlandse deelname aan de Expo in Osaka te evalueren. Zij onderzochten de doeltreffendheid en doelmatigheid van deze deelname en op basis hiervan formuleerden zij lessen en aanbevelingen voor toekomstige deelname aan soortgelijke evenementen. Het eindrapport, dat als bijlage is toegevoegd, geeft de succesfactoren en knelpunten op een objectieve en zakelijke manier weer. Het ministerie is als opdrachtgever tevreden met het eindrapport. Met de lessen en aanbevelingen kunnen we ons voordeel doen voor een volgend groot evenement waaraan Nederland deelneemt.

Conclusie deelname Expo Osaka 2025

Voor het kabinet was het, gezien de kansen om Nederlandse kennis en expertise internationaal te presenteren en de zakelijke mogelijkheden die de Expo bood, van groot belang om de Nederlandse deelname tot een succes te maken. In het licht van mondiale geopolitieke ontwikkelingen bood de Expo bovendien een uitgelezen moment om de bilaterale relatie met Japan op economisch, politiek en cultureel vlak te intensiveren. Nederland heeft zich met een innovatief concept aan een breed publiek gepresenteerd als samenwerkingspartner voor het ontwikkelen van duurzame oplossingen op het gebied van energietransitie, hightech, life sciences & health en de agro- en tuinbouwsector. Bedrijfsleven en kennisinstellingen hebben intensief gebruikgemaakt van de mogelijkheden van het Nederlandse paviljoen en zien kansen om deze inzet, samen met de overheid, verder te verdiepen. Dit geldt ook voor de culturele samenwerking met Japan.

De eerste spin-off tekent zich inmiddels al af. Daarmee kunnen de doelen van de Nederlandse deelname aan de Expo – het bevorderen van kansen op zakelijk, maatschappelijk en politiek vlak – verder worden bestendigd.

Deelname Expo Riyad 2030

De volgende wereldtentoonstelling vindt plaats in Saoedi-Arabië van 1 oktober 2030 tot 31 maart 2031. Het hoofdthema van de Expo 2030 Riyad¹ is «*Foresight for Tomorrow*» waarbij de focus ligt op innovatie, duurzaamheid, mondiale samenwerking en vooruitgang. Het Kabinet zal een besluit nemen over de Nederlandse deelname aan Expo 2030 Riyad op basis van overwegingen op bilateraal-politiek, economisch en cultureel gebied. De uitkomsten van de evaluatie van de Expo Osaka 2025 worden hier in meegenomen. De Tweede Kamer zal over een besluit worden geïnformeerd.

De Minister van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking,
S.W. Sjoerdsma

¹ Expo 2030 Riyadh | Innovation, Culture & Global Collaboration